

יוסף דעת

תוכן הסוגיות בקצרה

(והמסתעף)

מסכת שבת

בעריכת יוסף בן ארזה

**Dafyomi Advancement Forum
of Kollel Iyun Hadaf**
140-32 69 Ave.
Flushing, N.Y. 11367
Fax: (206) 2020-DAF [323]
Tel: 00 (972 2) 651-5004 (aft.)
email address: daf@dafyomi.co.il
Ask about D.A.F.'s free English study material!

יוצא לאור בהשתתפות מכון עיון הדף
שע"י כולל עיון הדף
ת.ד. 43087
הר נוף, ירושלים
פקס : 591-6024 (02)
טלפון : 651-5004 (02) בשעות אחה"צ
דואר אלקטרוני : daf@dafyomi.co.il
המכון מחלק מגוון רב של חומר בעברית ובאנגלית

מסכת שבת; דפים ב – כ

תוכן הסוגיות (והמסתעף)

פרק ראשון

ב — יציאות השבת שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ — כיצד? * (מכת מרדות באיסורי שבת דרבנן) * (הוצאה — מלאכה גרועה) * 'שתיים שהן ארבע' בהלכות נוספות * הוצאה והכנסה; (האם הכנסה היא תולדה או אב) * (פרפראות: כ"ד פרקים — כ"ד קשוי כלה).

ג — 'שתיים שהן ארבע...' — המשך באור המשנה * (מסייע ביד עובר עבירה; במומר ובעבריין; מסייע באיסורי שבת) * כל 'פטור' שבשבת פטור אבל אסור חוץ משלש * (בגדרי מלאכת 'הוצאה', עקירה והנחה) * שנים שעשו מלאכה; (מקור איסור עשיית חצי מלאכה) * עקירת גופו כעקירת החפץ * 'כי קאי רבי בהא מסכתא לא תשייליה במסכתא אחריתי'; (כיצד שואלין) * יד של אדם הפשוטה לרשות אחרת, מה דינה לענין רשויות שבת * (ספקות שבגמרא אודות דברים האסורים מגזרת חכמים) * המוציא ידו מלאה לרשות אחרת בשבת, האם מותר לו להחזירה; (הוציא בזמן תוספת שבת) * המדביק פת בתנור, האם התירו לו לרדותה קודם שיבוא לידי חיוב חטאת * ('לא) קנסו שוגג אטו מזיד'.

ד — המוציא ידו מלאה — המשך * הדביק פת בתנור, בשוגג או במזיד — האם התירו לו או לאחרים לרדותה * (מלאכה שנגמרה בחול) * אין אומרים לו לאדם חטא בשביל שיזכה חברך; (פרטי דינים ושיטות); (הוראת התר לאיסור קל כדי למנוע איסור חמור) * עקירה והנחה על גבי מקום ארבעה על ארבעה * האם 'קלוטה כמי שהונחה דמי' * הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים; מרשות הרבים לרשות היחיד * זרק ונח על גבי זיז כל שהוא.

ה — 'ביתא כמאן דמליא' * רשות הרבים מקורה * עקירה והנחה שלא על מקום ד' על ד' טפחים * טרסקל ברשות הרבים — האם דינו כרשות היחיד * עקירה והנחה מ/על ידו של אדם; (הגדרת מקום הנחת החפץ ביד האדם — היד או מקום עמידת הרגלים; מדידת ד' אמות למעביר ברה"ר); (הנחה בידו של אדם ברה"ר למעלה מי') * טרסקל בידו של אדם למעלה מי' ולמטה * (דין 'כרמלית' בכלים) * עמוד במקומו וקבל, עקר ממקומו וקבל, נעקר הזורק ממקומו וקבל * 'עקירה' במי גשמים; קלט מהאוויר, מע"ג כותל, מכותל משופע, מע"ג גומא * היה קורא בספר ונתגלגל מידו לעבר רשות הרבים * (השארית ספר פתוח) * עקירת דבר צף על גבי מים; שמן שצף על גבי יין * עקירה שלא לשם הוצאה * עמידה לפוש ועמידה לכתף * המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו; האם 'מהלך כעומד דמי'.

ו — המוציא מחנות לפלטיא — המשך * (גדר מלאכת העברה ברשות הרבים; העברת ד' אמות ברה"ר דרך רה"י) * צדי רשות הרבים * ארבע רשויות לשבת — פירוט הלכותיהן * שני בתים בשני צדי רשות הרבים * דרך הרבים המפסקת בין פטי ביראות * (דין המדבר) * חיוב העושה ל"ט אבות מלאכות בשבת, בשוגג ובמזיד * 'מגילת סתרים' * (חולה שצריך לחלל עליו שבת במלאכת הוצאה או במלאכה אחרת — מה יעשו) * דין הבקעה לענין רשויות שבת וספק טומאה * (ענין ט"ז אמות לרשות הרבים).

ז — בקעה מוקפת מחיצות ושאינה מוקפת * קרן זוית הסמוכה לרה"ר; בין העמודים והאיצטבאות שלפניהם; לבנה, קוצים וצואה ברה"ר — האם דינם כרה"ר; (מהו עיקר גזרת כרמלית) * בית שאין תוכו עשרה וקריו משלימו לעשרה; (צירוף חצאי מחיצות מרוחקות, לשבת ולדופן סוכה) * רה"י עולה עד לרקיע; רה"ר — עד עשרה * קולי הכרמלית כרה"י וכרה"ר; (מקום המוגבה בתוך כרמלית) * חורי רשות היחיד וחורי רשות הרבים * הזורק ברה"ר ונח על הכותל או נדבק בפניו * (איך) חוקקין להשלים * הנחה על קנה שאין בו דע"ד.

ח — 'שדי נופו בתר עיקרו' * זרק כוורת לרשות הרבים * 'לבוד' במחיצות העשויות לתוכן; (זריקת רשויות ברה"ר, והוצאתם מרשות לרשות; האם כרמלית היא 'רשות' מדראוריתא) * עמוד ברה"ר, וכן גומא, קופה, רקק — חילוקי דינים * 'תשמיש על ידי הרחק' ו'הילוך ע"י הרחק' * נתכוין לשבות ברה"ר והניח עירובו בבור * גזרת 'שבות' בבית השמשות * (טלטול פחות מד' אמות ברה"ר) * העברת חבילת קנים ברשות הרבים; ('עקירת הרשות') * דיני טלטול בעומד על האסקופא * המעביר חפץ ברה"ר מתחילת ד' לסוף ד' דרך עליו.

ט — אסקופא שבפתח הבית, החצר או המבוי — חילוקי דינים * רשות היחיד שנמצאת ברשות היחיד אחרת * תספורת, מרחץ, בורסקי, אכילה ודין — קודם תפילת המנחה, תפלת ערבית וקריאת שמע — חילוקי דינים * (הפסקת הדין מן הדין לצורך קיום מצוה) * (מי שהתפלל מנחה בחצות היום; רחצה בערב שבת; מסחר ושאר מלאכות קודם תפלת מנחה; לימוד קודם תפילה וק"ש) * ('משיערה מעפרתו').

י — 'הכון לקראת אלקיך ישראל' * 'מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה?'; 'זמן תפלה לחוד וזמן תורה לחוד' * דין ותורה * מאימתי התחלת דין; עד מתי יושבין בדין * דין הדין דין אמת לאמתו * זמני סעודה * דברי קדושה בבית המרחץ ובבית הכסא; (ברכת הטבילה בבית הטבילה) * שמו של הקב"ה 'שלוש'; (נתינת שלום לאדם גלוי ראש; קריאת אדם הנקרא שלום בבית המרחץ; בזיון ומחיקה בתיבות 'שלוש') * שמועות רבא בר מחסאי בשם רב; הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו; 'מילתא — אלבישיהו יקרא'; לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים; לעולם יחזר אדם וישב בעיר ששיבתה קרובה; שנות סדום ושנות צוער * (ענינים: נורא עלילה על בני אדם; השפעת מעשי האבות לדורות; גודל מעלת המשפט; מתנה טובה ושבת שמה).

יא — מאמר רבא בר מחסאי בשם רב: הגבהת בית הכנסת; 'תחת ישמעאל ולא תחת נכרי...'; 'כל חולי ולא חולי מעים...'; חללה של רשות; יפה תענית לחלום, (על החלומות בזמן הזה) * חברים העוסקים בתורה או בעיבור השנה — הפסקתם לקריאת שמע ולתפילה * לא יצא החייט במחטו סמוך לחשכה שמא ישכח ויצא * ('באמת אמרו') * ('חזן') * לא יעמוד אדם ברה"י וישתה ברה"ר; בכרמלית * גזרה לגזרה * השותה על הגת — האם חייב במעשר * יציאת אומן דרך אומנותו; יציאת זב בכיס שלו; (יציאת אשה במוך דחוק); הצלת טינוף האם נחשבת כרצון; (יציאה בכיסוי ניילון על המגבעת).

יב — יציאת הזב בכיסו — המשך * יציאה בתפלין ערב שבת עם חשכה * הסח הדעת מציץ ומתפלין * חייב אדם למשמש בבגדו ערב שבת עם חשכה * פילוי בגדים בשבת * הריגת כינה בשבת * פילוי ועשיית אפיקטוזין ברשות הרבים (הריגת רמשים ובע"ח המצערים לאדם) * דברים האסורים לעשותם לאור הנר בשבת * שידוך התינוקות ולימוד ספר ואומנות לתינוק בשבת * ביקור חולים וניחום אבלים בשבת * תפלה על החולה 'בתוך חולי ישראל' * שאילת צרכים בלשון ארמי * (האם המלאכים יודעי מחשבות) * 'ה' יסעדנו על ערש דוי' * קריאת כמה אנשים לאור הנר; לאור מדורה; באדם חשוב * מעשה ברבי ישמעאל בן אלישע * בדיקת כוסות וקערות על ידי שמש לאור הנר * קריאת התינוקות לאור הנר * ('קומה' ו'מרדע').

יג — קריאת התינוקות לאור הנר * (נתינת איסור לפני קטן במקום מצות חינוך) * לא יאכל הזב עם הזבה; לא יאכל זב פרוש עם זב עם הארץ; (במפה נפרדת ובשנינו) * נדה מהו שתישן עם בעלה היא בבגדה והוא בבגדו * שנים האוכלים על שלחן אחד, זה בשר וזה חלב * הוקשה נדה לאשת רעהו * 'לא תקרבו לגלות ערוה'; הרחקה מעניני קריבות בעריות (ובעריות דרבנן); מעשה בתלמיד אחד שמת בחצי ימיו * (טבילת נדה קודם ימי ליבונה) * ההלכות שאמרו בעלית חנניה בן חזקיה בן גרון * מגילת תענית — ענינה, מי כתבה; 'מחבבין את הצרות' * הרגשת בשר המת * דרשת חנניה בן חזקיה למקראות שביחזקאל * שמונה עשר דבר שגזרו בעלית חנניה; דברים הפוסלים את התרומה * (בגדרי גזרת תומאה לטהור שרץ במים שאובים) * (פרידת הכלה מבית אביה; לשון 'שידוך'; 'גרבי').

יד — דברים הפוסלים את התרומה: תומאת גוויה לאוכל אכל תמא; הבא ראשו ורובו במים שאובים; טהור שנפלו עליו מים שאובים; תומאת ספר; ידים; ידים הבאות מחמת ספר; טבול יום; אכלים שנטמאו במשקים; כלים שנטמאו במשקים * (רחיצת אשה לאחר טבילתה; רחיצת לאחר טבילה בערב-שבת) * 'האוחז ספר תורה ערום — נקבר ערום'; (הנוגע בכתבי הקודש בתוך סעודתו) * גזרות ה'זוגות' בעניני תומאה * מחלוקות שמאי והלל וסיעתם; 'י"ח דבר גזרו ובי"ח נחלקו' * מי גזר על תומאת ידים.

טו — בי"ח דבר נחלקו ולמחר הושו * שלש מחלוקות שמאי והלל; שיעור חיוב חלה (שיעור חיוב חלה במידות ימינו); שיעור מים שאובים הפוסלים את המקוה; תומאת נדה למפרע * 'חייב אדם לומר בלשון רבו' * מי ומתי גזרו תומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית, וכיצד * הנשיאים בתקופה שלפני החורבן * על ששה ספקות שורפים את התרומה * תומאה וטבילה בכלי זכוכית; כלי זכוכית שנקבו והטיף לתוכם אבר; 'הכל הולך אחר המעמיד' * (רמזי כלי חרס וכלי מתכת).

טז — דיני תומאת כלים לסוגי הכלים השונים; תוכם גבם ואחוריהם; פשוטיהם; נשברו וניתקו — חזרתם לטומאה ישנה; שריפת תרומה וקדשים * מי גשמים שהגיעו לכלים — האם פוסלים את המקוה * גזרת בנות כותים נידות מעריסתם * הבאת תומאה ע"י 'אוהל' בעובי המרדע.

יז — המשך פירוט י"ח דבר * שיעורי הבאת תומאה ב'אוהל' * הבוצר לגת — האם הוכשרו הענבים אם לאו * 'נעצו חרב בבית המדרש...' * גידולי תרומה — תרומה * חטה אחת פוטר את הכרי * (איבוד תרומה תמאה שלא בשרפה) * מי שהחשיך בדרך וכיסו בידו * שמנן וינן ובנותיהן ודבר אחר * עשיית מלאכות לפני השבת, כשנמשכות להעשות מעצמן בשבת * ('עם השמש') * ('אקפח את בני...') * 'אותו היום היה קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל' * (עזרא והלל; ריבוי סייגות ומיעוטן).

יח — נתינת מים לריו, לקמח, לעפר ולאפר; ('לישה' בדברים שאינם גידולי קרקע) * פתיק מים לגינה לפני השבת; גימור וגיפור כלים; הנחת קילור ואיספלנית; טחינה בריחיים של מים * (מלאכות הנעשות בשבת על ידי שעון המופעל מערב שבת; איסור 'זילותא דשבת') * (שימת משחה על הגוף שלא על ידי מירוח) * (מכשירים המשמיעים קול בשבת — הפעלתם מערב שבת; מיקרופון, גנרטור) * שביתת כלים; (הפקר בלב במקום אומדנא דמוכח) * הנחת דבר מאכל על האש לפני השבת; גזרה שמא יחתה בגחלים — חילוקי דינים * (חילוקי דינים בהגסת תבשיל; הוצאת תבשיל מכלי ראשון על ידי כף; תבשיל שהגיסו בו בשבת בטעות) * נתינת חפצים לנכרי ערב שבת * מכירת חמץ לנכרי קודם לפסח.

יט — נתינת מזונות לפני הכלב בשבת; לפני הנכרי (אמירה לבעלי חיים בשבת לעשות מלאכה) * השכרת כלים לנכרי קודם לשבת * שליחת אגרת ביד נכרי; ('דָּאָר') * הפלגה בספינה קודם לשבת * מצור ומלחמה קודם לשבת * כיבוס כלי לבן וצבעונים * משקה הנסחט בשבת מפירות מרוסקין; חלות דבש שריסקן בערב שבת — חילוקי דינים; (האם ומתי יש לדבש תורת 'אֶבֶל') * דיני מוקצה בשבת וביו"ט — בשמן ומחצלות של בדדין; עז העומדת לחלב, רחל לגיזה, תרנגולת לביצים, שור לחרישה, תמרים לעיסקה * הצלת אוכלין מפני הדליקה בכמה כלים * צליה ואפיה והבערת עצים עם חשכה.

כ — צלייה ואפיה והבערת אש מערב שבת — חילוקי דינים * הבערה במקדש בשבת * הבערת מדורות לפני השבת — פרטי הלכות * (שבת — ביטול בעלות האדם על הבריאה).

מסכת שבת, דפים כ — לו

תוכן הסוגיות (והמסתעף)

פרק שני

כ — פתילות שאין מדליקים בהם נר שבת: לכש, חוסן, כלך, פתילת האידן, פתילת המדבר, ירוקה שעל פני המים * סוגי שמנים: זפת, שעוה (ונר שעוה), שמן קיק, אליה, חלב * עיטרן — פסולת הזפת; שעוה — פסולת הדבש * (מצוות שעיקרן אינו מפורש במשנה).

כא — עשיית מדורה מפתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם * מהו 'שמן קיק' (הדלקה בשמן כותנה בזמננו); קיקון דיונה * (הדלקה בשמן האסור באכילה); חפצי מצוה ממינים שאינם כשרים לאכילה) * תערובת פתילות ושמנים כשרים בפסולים * חלב מהותך וקרבי דגים * פתילות ושמנים שמדליקים בהם במקדש ובנר חנוכה; (תערובת שמנים בנר חנוכה) * (עבר והדליק נר של שבת מפתילות ושמנים שאסרו חכמים) * נר חנוכה שכבתה — האם זקוק לה * השתמשות לאור נר חנוכה * 'גירסא דינקותא' * זמן הדלקת נר חנוכה * כמה מדליקים; מהדרין ומהדרין מן המהדרין * 'מעלין בקודש ואין מורדין'; (מי שאין לו די נרות) * היכן מדליקין * מאי חנוכה * גמל טעון פשתן העובר ברה"ר ודלק בנר חנוכה של חנווני * (ענינים: 'הידור' במצות נר חנוכה; מוסיף והולך או פוחת והולך; זה מעשה המנורה — מקשה; מדוע נס הנצחון לא הוזכר בתלמוד; 'קבעום ועשאוים ימים טובים').

כב — נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה * 'זהבור רק אין בו מים' * נר חנוכה — הנחתה בטפח הסמוך לפתח * הרצאת מעות כנגד נר חנוכה; (שאר שימושים של מצוה ורשות, קבע ועראי) * ביזוי מצוה; הסתפקות מנויי סוכה בחג; (קיום מצוה בפעולה ברגל; נטילת עלה מן הלולב בחג לצורך איגודו) * הדלקה מנר לנר, התרת ציצית מבגד לבגד, דבר שאינו מתכוין בשבת * שקילת דינרים כנגד סלע של מעשר שני * המנורה שבמקדש — עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל; הדלקת נר מנר * הדלקה עושה מצוה או הנחה עושה מצוה * (נסיון לאדם — ע"י העלמת דברי תורה ממנו; עני בבחינת 'חפצא דמצוה').

כג — הדלקה או הנחה — המשך * (הדלקת נר חנוכה בעששית) * נשים בנר חנוכה; אכסנאי * השמנים היפים לנר חנוכה; (שמן שריפה לנר חנוכה) * השמנים והשרפים היפים לדיו * ברכות על נרות חנוכה * ברכות על מצוות שמדבריהם; עירוב וברכות על הדמאי; הפרשתו ערום; בין השמשות * (ברכה בספק-מצוה — חילוקי דינים ושיטות) * הדלקת נרות בחצר שיש לה שני פתחים; (בזמן הזה) * מניין שחוששים לחשוד * טעמים להנחת פאה בגמר הקציר * נר שיש לה שני פיות; מילא קערה שמן והקיפה פתילות * נר ביתו ונר חנוכה — מה עדיף; נר ביתו וקידוש היום; נר חנוכה וקידוש היום * הרגיל בנר; הזהיר במזוזה; בציצית; בקידוש היום * זמן הדלקת נר שבת; (עשית מלאכה לאחר הדלקת הנר; נר שהוא מודלק ועומד) * דרחים רבנן, דמוקיר רבנן, דדחיל מרבנן * הדלקת נר שבת ויום טוב בשמן שריפה * (ענינים: 'חומר' ו'צורה' במצות נר חנוכה).

כד — הזכרת חנוכה וראש חודש בברכת המזון * (תקוני הברכות לא באו לשלמותן עד אחר חתימת התלמוד) * דיני הזכרת מעין המאורע בתפילה ובברכת המזון בימים שאין בהם קרבן מוסף * (באלו תפילות אומרים 'עננו') * הזכרת חנוכה בתפלת מוסף; הזכרת ראש חודש שחל להיות בשבת בברכות ההפטרה; הזכרת יום טוב בברכות ההפטרה במנחה בשבת; הזכרת שבת בתפילת נעילה; הזכרת יום-טוב בברכת מעין שבע בשבת * (ברכת מעין שבע ביום טוב ובשבת הסמוכה ליו"ט; מנין אקראי; הורדת ש"ץ לפני התיבה בערבית) * הדלקת נר שבת בחלב מהותך עם תערובת שמן * שמנים שמדליקים בהם ושאין מדליקים בהם, בשבת וביום טוב * איסור שרפת תרומה וקדשים ביום טוב * (זמן הדלקת הנר ביום טוב) * (איחור ודחית 'עשה' שאין לו זמן קבוע) * (נר חנוכה בלשון נקבה ונר שבת בלשון זכר).

כה — יום טוב — 'עשה' ו'לא תעשה' * הנאה מתרומה טמאה שנשרפת; איסור הנאה ממעשר שני וקדשים הנשרפים; (בגדר איסור זה; סיכה במעש"ש טמא; הנאה משרפת מעש"ש שאינו ראוי לסיכה; איסור סיכה משמן תרומה טמאה) * חומרות בקדשים מבתרומה ובתרומה מבקדשים * הדלקת נר בעיטרן * הדלקת הנר ורחיצה בחמין לכבוד השבת * מנהגו של רבי יהודה בר אילעאי; (ענין 'קבלת שבת') * סדין בציצית * 'ותזנח בשלום נפשי נשיתי טובה' * איזהו עשיר * הדלקה בצרי * (ענינים: רבי יהודה בר' אלעאי; ביקוש וחיוור אחר העשירות).

כו — מעשה בחמות שהיתה שונאת לכלתה * 'ומדלת הארץ השאיר נבוזראדן רב טבחים לכורמים וליוגבים' * הדלקת נר בטבל טמא; בנפט לבן * סוגי השמנים שמדליקים בהם נר שבת * קבלת טמאה בבגדים למיניהם; שיעור בגד לקבלת טמאה; (האם שיעורים אלו משתנים לפי הזמן והמקום) * (דבר שיצא מן הכלל ללמד על הכלל).

כז — טומאת נגעים ושרצים במיני בגדים — המשך * צמר ופשתים ושאר מינים לענין ציצית * ציצית בכסות טמא וכסות לילה * קבלת טמאה וסיכוך בחוטי שתי וערב ובאונן של פשתן * הדלקת נר שבת ביוצא מן העץ * טומאת אהלים ביוצא מן העץ * (אמר אביי... אמרו דבר אחר).

כח — סוגי האהלים המקבלים טמאה; פשתן, נוצה של עזים, עורות בהמה טהורה וטמאה * כיסויי המשכן * עור בהמה טמאה; בגד שלקה ביד כהן; בגד העשוי ממינים שונים — לענין טומאת נגעים * טומאת שרצים בעור בהמה טמאה * תפלין העשויים מדבר שאינו מותר באכילה * (הקש תפלין של יד לשל ראש, ורצועותיהן; עור בהמה טהורה בתפלין של יד; האם הקשרים שברצועות בצורת דל"ת ויו"ד דינם כש"ן) * מהו ה'תחש' * ('אומר היה רבי מאיר') * שור שהקריב אדם הראשון * פתילת הבגד לענין קבלת טמאה ולענין הדלקת נר שבת ויו"ט * הסקה בשברי כלים ביום טוב.

כט — הסקה בשברי כלים ביו"ט; גרעיני תמרים וקליפות אגוזים; עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביום טוב; 'נולד' * ('נולד' בשל נכרי; דבר שגמרו בירי אדם) * (הנאה הבאה מאליה מחפץ 'מוקצה') * קולי מטלניות * הנחת כלי עם שמן ליד הנר להדלקה בערב שבת * (סגירת מיכלי גז כשהאש דולקת; מחשבה הפועלת על המציאות) * ('שופרת של ביצה') * גרירת רהיטים בשבת; דבר שאינו מתכוין * כיבוי הנר בשבת — חילוקי דינים * (דרך תשובה למכבה אש בשבת בשוגג).

ל — כיבוי הנר — המשך * (האם רוח רעה ושגעון נחשבים כחולי שיש בו סכנה) * (כיבוי הנר לחולה כשאפשר לעשות בדרך אחרת) * ('שבות' דרבנן ומלאכה שאינה צריכה לגופה — לחולה שאין בו סכנה) * דרשת רבי תנחום; 'ושבח אני את המתים...'; 'עשה עמי אות לטובה...'; ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך...'; 'הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא...'. * (שליטת מלאך המוות בשעה שאדם עוסק בתורה ובעבודה) * האכלת כלב בשבת; טלטול המת; (צער בעלי חיים מול כבוד המתים) * בקשו לגנוז ספר קהלת וספר משלי * שמחה של מצוה ושאונה של מצוה * לימוד מתוך שמחה ומתוך אימה * עניית כסיל כאוולתו * עתידה אשה שתלך בכל יום; עתידים אילנות... עתידה ארץ ישראל * הלל ושמאי; לעולם יהא אדם ענוותן כהלל * (על בדיחות הדעת, שמחה וחוש הומור).

לא — מעשה בשני בני אדם שהמרו זה את זה; שלשה מעשים בנכרים שבאו להתגייר לפני שמאי והלל * (לימוד תורה לגוי שבא להתגייר; גיור אדם שאינו מאמין כעת בתורה שבעל פה) * 'זיהה אמונת עתיך...'. * תורה ויראה * 'הן' — אחת * 'אל תרשע הרבה'; 'כי אין חרצובות למוותם ובראי אולם'; 'זה דרכם כסל למו' * המכבה את הנר כחס על השמן, הנר או הפתילה * סותר על מנת לבנות במקומו ושלא במקומו * על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן * (ענינים: שורש התורה — עמוד גמילות חסדים; מצוה — צדקה; שימוש ברגש האנוכיות; 'על פי ה' יחנו'; על פלפול וצורת יכוח).

לב — עסקי דם, עסקי ראשית ועסקי נר * שעת סכנה ומקום סכנה; 'שטנא בתרי אומי לא שליט'; לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה; מי שחלה ונטה למות אומרים לו התודה; 'מלאך מליץ אחד מני אלף' * (על בקשת עושר והרחבה) * רשימת פורעניות הבאות על עוונות מסוימים * קריאת עמי הארץ לארון הקודש 'ארנא'; לבית הכנסת 'בית עם' * 'עד שיבולו שפתותיכם מלומר די'; (על הרגשת דחייה וסירוב לקבל טובות).

לג — פורעניות, מחלות ועונשי עברות פרטיות — המשך * ניבול פה * (סתם 'עבירה') * (בל תשקצו במקום כיסופא; לימוד תורה בשעה שנצרך לנקביו) * רבי יהודה ראש המדברים בכל מקום; מעשה דרבי שמעון שברח למערה * (סיפור בשבח אומה שישראל חוסיים בצלה) * (ערלה בעץ של נס; בעץ שצמח מאליו שלא בישוב) * (רבי יהודה בר אילעאי).

לד — מעשה דרבי שמעון — המשך * (פינוי המת ממקום שאין ידוע אם הוא בית הקברות) * שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה * הדברים המותרים והאסורים לעשות בין השמשות; מעשרות, עירוב תחומין וחצרות, הטמנה * (הפרשת מעשרות ע"י האשה ללא נתינת רשות מפורשת מבעלה) * (טבילת כלים בין השמשות של שבת; הדלקת הנר ע"י נכרי) * ספק דרבנן לקולא * (עירובי חצרות בזמן תוספת שבת) * (ספק בעירובי תחומין) * (בישול אחר בישול) * איזהו בין השמשות ומה דינו — חילוקי שיטות.

לה — שיעורי בין השמשות — המשך * טלטול כוורת וכלים גדולים * תכולת מידות הלח מול מידות היבש * בארה של מרים * הגדרת 'צאת הכוכבים' * העושה מלאכה בשני בין השמשות * סימנים לגמר היום, למי שאינו בקי בשיעורי בין השמשות * שש תקיעות שבערב שבת * (עשיית מלאכה לאחר הדלקת הנר) * טלטול שופר בשבת * (טלטול 'מוקצה' שנמצא בידיו בהיתר).

לו — טלטול שופר וחצוצרות בשבת * מושגים ושמות שנתחלפו משחרב בית המקדש * ('בבל'
— שם מדינה ושם עיר) * (עיר שנשתנה שמה, כיצד כותבים אותה בגט).

נספח — הערות לפרק ראשון, מאת הגר"ר גולדברג שליט"א; שליחות לדבר עבירה
במלאכת שבת; בשוגג * אונס עם רצון, האם נידון כאונס; בין פיקוח נפש לאונס * הדביק פת
בתנור בשבת ונאפתה לאחר השבת * חצי שיעור וחצי מלאכה * ביטול מצוה ע"י היכנסות
למצב של פיקוח נפש או של אונס.

כמה הערות מהגר"מ מאזוז שליט"א על חוברת צ"ז

מסכת שבת, דפים לו — נא

תוכן הסוגיות (והמסתעף)

פרק שלישי

לו — הַשְּׁהִיָּה והחזרת חמין ותבשיל על הכירה בשבת — חילוקי דינים ושיטות * (איזוהי 'גריפה') * (הנחת קדרה על גבי גחלים; הטמנה במקצת) * (הנחת טס מתכת מעל הכירים).

לז — המשך דיני השהיה והחזרה בתוך הכירה, על גבה, ובסמוך לה; שתי כירות המתאימות * (החזרה לתוך תנורים חשמליים שבזמננו) * (גדר 'גרופה וקטומה' בכירי גז; הנחת טס מתכת על הלהבה; כיסוי ברזי הגז) * גחלים שעממו; נתן עליה נסורת; קטמה ונתלבתה / והובערה * (הגברת להבת הגז לאחר הנחת הכיסוי; כיסוי שנפל מן האש, מקצתו או כולו; הנחת קדרה או טס מתכת על האש בשבת) * נתינת פת בתוך התנור עם חשכה * מצטמק ויפה לו, מצטמק ורע לו.

לח — המשהה קדירה על גבי כירה (או המחזיר בשבת) — האם המאכל מותר באכילה; שוגג ומזיד * המבשל בשבת; (הנאה ממעשה שבת שנעשה באיסור דרבנן; ספקא דרבנן בדבר שיש לו מתירין — בספקא דדינא) * פרטי דיני החזרה בשבת * (ספקות דרבנן שהכרעתם לחומרא) * (הנטל קדרת חברו בשבת — האם מותר להחזירה) * תנור, כירה וכופח — חילוקי דינים * גלגול ביצה והפקעתה בסודרין; (על לשון 'גלגול' ביצה) * מעשה באנשי טבריה.

לט — בישול בתולדות האור * (הנחת מאכל בתוך חמים בכלי שני; עלי נענע, לימוץ) * ('מכה בפטיש' באוכלין) * המבשל בתולדות חמה; בחמה * (שימוש בדוד-שמש בשבת; בישול על ידי זכוכית מגדלת, זרם חשמל, מיקרוגל, תהליכים כימיים) * גלגול והטמנת ביצה בחול; על גבי גג רותח; בסיד רותח * הבאת סילון צונן בתוך חמי טבריה * (הגיהנם והעולם הזה) * הטמנה בדבר המוסיף הבל * רחיצה והשתטפות בשבת, בחמין ובצונן, בכלים ובקרקע * (המחמם מים ביום טוב לרחיצת כל הגוף, מה דין המים) * הלכה כדברי המכריע.

מז — רחיצה — המשך; גזרת מרחצאות; הזעה במרחץ; אמבטיאות של כרכין; רחיצה בחמי טבריה; (רחיצה ביום טוב) * 'כל מילי דמר עביד כרב' * העובר על איסור דרבנן מותר לקרותו 'עברין' * השתטפות וחימום כנגד המדורה * החש במעיו, חימום המקום בשבת * חימום והפשרת מים ושמן כנגד המדורה * (הטמנה שאינה מלאה; הטמנה בתוך אכלים) * (הנחת דבר במקום שעלול להתחמם אם יישאר שם זמן ממושך) * שיעור 'יד סולדת' * בישול בכלי שני * הרהור בדברי תורה ופסיקת הלכה בבית המרחץ * המבשל בחמי טבריה * שיטה במים בשבת.

מא — הנהגות דרך ארץ ובריאות בעיני רחיצה; נגיעה באמה במקום ביעתותא; 'כל המניח ידיו כנגד פניו של מטה כאילו כופר בבריתו של אברהם אבינו' * (העולה מבבל לארץ ישראל) * שימוש ב'מוליאר' וב'אנטיכי' בשבת * (דין 'כלי ראשון' בקדרה שעמדה לצד האש) * הכנסת צוננים לתוך מיחם; 'מצרף' * דבר שאינו מתכוין * (ספק פסיק רישיה; פסיק-רישיה במלאכת 'מכה בפטיש') * (הנהגות אכילה ושמירת הבריאות).

מב — כיבוי גחלת וסילוק קוץ מרשות הרבים; דבר שאינו מתכוין, ומלאכה שאינה צריכה לגופה * ('צירוף' מדאוריתא או מדרבנן) * עירוני צונן עם חמים — חילוקי דינים ושיטות; (אופן הכנת תה וכד') * נתינת תבלין ומלח לכלי ראשון ולכלי שני; (עירוני מכלי ראשון; פרטי דיני כלי שני ושלישי במאכלים השונים) * נתינת כלי תחת הנר לקבל בו את השמן * טלטול כלי להצלת הפסד; טלטול כלי לצורך מוקצה.

מג — טלטול לצורך דבר שאינו ניטל — המשך * ביטול כלי מהיכנו; (טעם הדין; עבר והניח כלי, האם צריך ליטלו כדי שלא יתבטל מהיכנו) * טלטול 'טבל' * כפיית סל לפני האפרוחים * נתינת כלי תחת הדלף, וסילוק * פריסת מחצלת על גבי אבנים, לבנים, כוורת; טלטול כוורת * מת המוטל בחמה — עשיית צל מעליו, טלטולו לצל * (פריסת בגד לצורך סיכוך, כשהוא מוחזק בידים) * הצלת המת מפני הדליקה * טלטול מן הצד.

מד — שימוש במותר השמן שבנר * טלטול נרות לסוגיהם; טלטול שמן הנוסף מן הנר — חילוקי דינים ושיטות; ('בסיס לדבר האסור' באכלין, בשמן שבנר) * 'מוקצה מחת איסור' ו'מוקצה מחמת מיאוס' ושאר סוגי 'מוקצה'; (סיכומי שיטות) * (פמוטים וחוכיות בזמננו) * טלטול מטה שייחודה למעות או שהניח עליה מעות * מוכני של שידה — מתי הוא מזהה חיבור לה; נפקותא.

מה — הנחת נר על גבי הדקל לפני שבת ויום טוב; (נטילת דבר מהאילן בשבת והנחה עליו) * 'כדי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק' * פרטי דינים במוקצה לשיטות השונות; נר שכבה, חטים שזרען בקרקע, ביצים שתחת התרנגולת, דבר המוקצה למצוותו, עצי סוכה, פירות שהעלן לגג ליבשן, פצעילי תמרה, בהמות מדבריות, קינה של תרנגולת, בעלי חיים שמתו (ובע"ח חיים), מנורה וכילת חתנים * (המייחד בשבת מוקצה מחמת חסרון כיס לשימוש) * (על גודל חיוב הזהירות באיסור מוקצה).

מו — טלטול מנורה של חוליות וחריצים; (בנין בכלים) * טלטול נר של שמן ושל נפט * ('הוראה' לאיסור) * טלטול תכשיטים שאסור לצאת בהן * בכור בהמה שאין מומו ניכר מערב יום טוב * הפרת והתרת נדרים לצורך השבת ושלא לצורך השבת * (מוקצה שאינו שוה בכל; דבר האסור לזה ומותר לאחר) * טעם איסור טלטול נר דולק * (טלטול בגדים שהיו רטובים בכניסת שבת; חפץ ששימוש אסור שלא בגלל מלאכת שבת, ונוהגים בו היתר) * דבר שאינו מתכוין באיסורי תורה ודרבנן * (חרישה על ידי הזזת רהיטים; בגדרי 'כדרך' ו'כלאחר יד') * (מוקצה מחמת חסרון כיס).

מז — בסיס לדבר האסור; בסיס לדבר האסור והמותר * (טלטול מנורה ופנס חשמליים; שימוש בשמיכה חשמלית; בסיס לבסיס; שלחן שלא הניחו עליו דבר היתר בכניסת שבת) * טלטול מחתה באפרה; כלכלה ואבן בתוכה; גרף של רעי; (טלטול קליפות בשבת); כנונא אגב אפרה — חילוקי דינים * הרכבת כלים העשויים פרקים — החזרת מטה של טרסיים; קנה מנורה; קנה סיידים; קרן עגולה וקרן פשוטה; (הגבהת והנמכת סטנדר ע"י הידוק בורג; הכנת 'סודה סטרים'; פירוק הליכון והרכבתו) * נתינת כלי תחת הנר לקבל ניצוצות; נתינת מים בתוכו; גרם כיבוי וקירובו.

פרק רביעי

במה טומנים ובמה אין טומנים * גפת זיתים וגפת שומשומין.

מזח — הנחת צונן על המיחם; (הטמנת צונן על גבי מיחם; עטיפה בנייר אלומיניום) * הנחת סודר על קנקן חמים; פריסת בגד על גיגית * טלטול מוכין שטמן בהם * החזרת מוכים לכר ובסת; פתיחת בית צואר והתרתו * (קורע על מנת לתקן) * כלים ובגדים המחוברים זה לזה — לענין טומאה וטהרה; שלל של כובסין, שלשלת של מפתחות, מקל שעשהו יד לקורדום, בתי קיבול שבכירה, מספורת של פרקים ואיזמל של רהיטני.

מט — דברים שמטמינים בהם ושאינן מטמינים בהם — פרטי דינים * גוף נקי לתפלין; מעשה באלישע בעל כנפים; כנסת ישראל נמשלה ליונה * (שינת עראי בתפלין; 'כנפי יונה' בתפלין) * (מסירות נפש במקום שאין חיוב מן הדין) * הטמנה בשלחין; טלטול שלחין ונסרים בשבת * אבות מלאכות ארבעים חסר אחת — כנגד מיי; מנין 'מלאכה' שבתורה; כנגד עבודות המשכן * טלטול גיזי צמר * ('איתביה ל...', 'אמר ל...') — שלא לנוכח) * (ענינים: גוף נקי לתפלין; ישראל בגלות — במה טומנים ובמה אין טומנים).

נ — טלטול גיזי צמר שטמן בהם * אופני ייחוד דברים מוקצים לשימוש; פרטי דינים ושיטות; חריות, סיבים וברדים שונים, קש, עפר * (טלטול חול שבבית; חול הנועד למשחק הילדים) * צחצוח כלים בחומרי ניקוי שונים; חפיפת שער וגוף בשבת; חפיפת שער הנזיר וסירוקו * ('פסיק רישיה' בדרבנן; 'כלאחר יד' בתלישת שער על ידי חפיפה) * פציעת זיתים בשבת ובחול * רחיצה וניקוי הגוף; 'כל פעל ה' למענהו' * נטילת קדרה הטמונה בתוך דברים מוקצים * שליפת דברים הנעוצים בעפר או בכתלים ובעצים.

נא — הטמנה בשבת * הטמנת צונן * רבי ורבי יוסי * בשולי עכו"ם בדבר הנאכל כמות שהוא חי * 'אדם חשוב שאני' * החזרת הטמנה; תוספת והחלפת הטמנה * טמין ו/או כיסה בדבר שאינו ניטל * הנחת מיחם על גבי מיחם, וכן בקדרה * ריסוק והפשרת שלג וברד בשבת; (הפשרת שומן; הקפאת מים ושאר מאכלים בשבת).

נספח — שְׁבֵטוֹ שֶׁל ר' זִלְמָן בַּהֲרָ"ן; ביטול הדאגות.

ב"ה

מסכת שבת, דפים נא — סז

תוכן הסוגיות (והמסתעף)

פרק חמשי

נא — במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה; (כלים המשמרים את הבהמה שלא תברח, שלא לטובתה; תגית זיהוי) * (מקור איסור יציאת בהמה עם משא בשבת; חפצים שנוטלת מעצמה) * כלים שהם נתונים על הבהמה לשמירתה; שמירה יתרה — פרטי דינים * (פרפראות: העלאת הצדיק את הרשעים; מעלותיה של שירה; תורה ו'שיר').

נב — כלים שונים הניתנים על הבהמה לשמירה ולנוי; שמירה יתירה — המשך * פרה ארומה שקשרה בעליה במוסרה * יציאת בעלי חיים בשיר; טומאה וטהרה בשיר ובשאר מיני טבעות * טומאה למקל של בהמה * (קבלת טומאה בדבר שיש לו שם בפני עצמו; ברז) * העלאת כלי מתורת קבלת טומאה על ידי מעשה; ('ריתוך') * טבעת ומחט — חילוקי דינים לענין טלטול בשבת ודיני טומאה * כלי בהמה ואבזריה השונים, לענין יציאה בהם בשבת.

נג — מרדעת ואוכף החמור — לענין טלטול והוצאה * תליית טרסקל בצואר הבהמה בשבת * יציאת בהמה בשבת באבזריה השונים; זנב שועל, זהרורית, כיס, חסום (וסוגר), טרסקל, סנדל, קמיע, אגד, קשישין, שיליא המדולדלת, זוג * (כלים המיוחדים להשמעת קול שאינו של שיר) * קמיע המומחה לאדם ולא לבהמה * עשיית פעולות לבהמה, למניעת צער או בשביל תענוג; סיכה ופירכוס; העמדת הבהמה במים לצינון; קריאה לבהמה העומדת חוץ לתחום; (תחומין בבהמה); הרצת בהמה בשביל שתתרפה * גזרת שחיקת סממנים * מעשה באדם שנעשה לו נס ונשתנו עליו סדרי בראשית; כמה קשים מזונותיו של אדם; מעשה באדם אחד שנשא אשה גדמת * יציאת עזים צרות; זכרים לבובים; רחלים שחוזות * (מסירת בהמה לנכרי לרביעה בשבת) * (פרפראות).

נד — יציאת רחלים כבולות וכבונות, עזים צרות; משמעות 'כבול' * דברים שהבהמה אינה יוצאה בהם בשבת; משמעות 'עקוד' ו'רגול' * אדם המנהיג או חורש עם הבהמה * כלאים בחבלים מצמר ופשתים הכרוכים וקשורים בידו של אדם * יציאה עם גמלים בשבת * (יציאה בחיה ששתי רגליה קשורות זו לזו) * (איסור משום 'מראית העין' בחשד לאיסור דרבנן) * (מעשה באחד שכינה שם לבהמה בכינוי אדם חשוב) * (האם נשים מצוות על שביית בהמתן) * כל שאפשר לו למחות ביד אחרים ואינו מוחה * (התעסקות החכמים בדקדוק מעשיהם 'הקטנים').

נה — אחריות ראשי הדור על העם * 'התוית תיו על מצחות האנשים...'; 'וממקדשי תחלו'; 'והנה ששה אנשים באים...' * (מצות תוכחה כשמסתבר שדבריו לא יתקבלו; תוכחה ברבים, כאשר רק יחידים מתוכם מקבלים תוכחה) * חותמו של הקב"ה אמת * ענין זכות אבות; האם תמה זכות אבות ומאימתי * מיתה בלא חטא ויסורים בלא עון; ארבעה מתו בעטיו של נחש * 'חטאי' ראובן, בני עלי, בני שמואל, דוד, שלמה ויאשיהו — דעות החכמים ודרשות המקראות.

נו — 'חטאי' הגדולים — המשך; (ענינים ורמזים) * הנהגת שמואל * אוריה החתי — מורד במלכות * מעשה דרוד ומפיבושת וציבא; 'נצא בר נצא' * נשות שלמה; בשעה שנשא שלמה את בת פרעה * גדולי בעלי התשובה * (דין פחות מבן שמונה עשרה).

פרק ששי

נז — במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה; פרטי תכשיטים * חציצה בטבילה במיני חוטים ורצועות ואריגים, בשער ובצואר * טוטפת, סרביטין, כבול, איסטמא; שלשה דברים נאמרו באיסטמא * (על מנהג הנשים בזמן הזה ליצאת בתכשיטים בשבת) * (טבילה בדברים רפויים שעל הגוף) * (יציאה בשבת בדברים שנוהגים להסירם בטבילה אך אינם חוצצים מן הדין).

נח — יציאת עבד ובהמה בחותם (תג זיהוי) ובזוג בשבת — חילוקי דינים * יציאה בטלית מקופלת; (במלבוש עליון ללא הכנסת הידים לשרוולים; במגבת המונחת על הכתפיים; בטלית-קטן שכנפיה מקופלות; בטלית הכרוכה סביב הצואר) * קבלת טומאה בחותם ובזוג לסוגיהם — חילוקי דינים * כלי המורכב מחלקים, לענין קבלת טומאה.

נט — כלי שנשבר או פורק וראוי לעשות בו מלאכה אחרת * 'עמוד ונעשה מלאכתנו' במדרסות ובטמא מת * קבלת טומאה בסנדל של בהמה * יציאה בשבת ב'עיר של זהב'; בכלילא; בקמרא; בשני אבנטים; ברסוקא; בנזמים ובטבעות — חילוקי דינים * 'ותגור אומר ויקם לך' * טבעת של מתכת וחותרמה של אלמוג, ולהפך — לענין קבלת טומאה.

ס — קבלת טומאה בכלים המורכבים מחומרים שונים; טבעת, עול, מאזנים, סולם * יציאה בשבת במחט שאינה נקובה * גזרת סנדל המסומר — פרטי הלכות; גזרות חכמים משום מעשה שהיה * יחיד ורבים הלכה כרבים.

סא — יציאה בסנדל יחידי; כשיש ברגלו אחת מכה * סדר נעילת נעלים וחליצם; רחיצה וסיכת הגוף * יציאה בתפלין בשבת * יציאה בקמיע; המחאת קמיע והמחאת כותבו — חילוקי דינים * קדושת קמיעות — לענין הצלה מדלקה; חיוב גניזה; כניסה לבית הכסא.

סב — קמיעות — המשך * שי"ן יו"ד ודל"ת של תפלין * יציאה במדי קרב; במחט נקובה; בטבעת עם חותם; בכוליא; בכובלת; בצלוחית של פלייטון; בשקין; בתפלין — באנשים ובנשים * 'נשים עם בפני עצמן' * חטאי אנשי ירושלים ובנות ציון ועונשם * שלשה דברים מביאים את האדם לידי עניות.

סג — ענשי ירושלים — המשך * יציאה בשבת עם כלי מלחמה * בין העולם הזה לימות המשיח * 'אין מקרא יוצא מידי פשוטו' * 'ליגמר איניש והדר ליסבר' * תלמידי חכמים המחודדין זה לזה... הנוחין זל"ז... המקשיבין... המדגילים... * המיימינים בתורה והמשמאילים * המחשב לעשות מצוה; העושה מצוה כמאמרה * גדול המלוה יותר מן העושה צדקה... * תלמיד חכם הנוקם ונוטר כנחש; עם הארץ המתנהג בחסידות * המגדל כלב רע בתוך ביתו * 'שמח בחור בילדותך...' * בירית וכבלים — מהותם, דיניהם לענין יציאה בשבת וקבלת טומאה * קבלת טומאה לאריג / תכשיט כל דהו * מעשה הציץ.

סד — קבלת טומאה במיני אריגים וקליעות העשויים מעזים ומשאר חיות; טומאת שרץ וטומאת מת — ילפותות * מופנה מצד אחד / משני צדדים' — בגזרה שזה * 'ונקרב את קרבן ה'... טבעת עגיל וכומז' * דברים שהאשה יוצאה בהם בשבת; חוטי שער, טוטפת וסרביטין התפורים, מוך, דברים שבפיה, שן תותבת; כבול ופאה נכרית * יציאה לחצר בדברים שאסרו חכמים לצאת בהם בשבת * התקשטות אשה נדה * כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין — האם אסרו גם בחדרי חדרים.

סה — דברים שהאשה יוצאה בהם — המשך; סלע שעל הצינית, חוטים וקיסמים שבאזנים, רעולות ופרופות * הנהגות אבוח דשמואל עם בנותיו * נשים המסוללות זו בזו * טבילה בנהר פרת בימות ניסן * פריפה באבן, במטבע ובאגוז; הערמה בהצלה מדליקה ובפריפה.

סו — יציאת קיטע בקב ובסמוכות, בכסא ובסמוכות, בלוקטמין * דיני טומאה, חליצה, כניסה להר הבית — במיני קביים וסנדלים; כוורת של קש ושפופרת של קנים; עגלה של קטן; מקל של זקנים * יציאה בשבת בקשרים ובזוגים, באבן תקומה ובמשקלה * מיני רפואות וסגולות.

סז — מיני סגולות ולחשים — המשך * 'כל ישראל בני מלכים הם' * יציאה בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב * פירוט דברים האסורים והמותרים משום 'דרכי האמורי'.

נספח — על 'פשוטו של מקרא'.

מסכת שבת, דפים סח — פב

תוכן הסוגיות (והמסתעף)

פרק שביעי

טז-סח — כלל גדול אמרו בשבת; השוכח עיקר שבת, השוכח שהוא שבת, היודע שהוא שבת ושוגג במלאכות * לשון 'כלל גדול' — בשבת, בשביעית ובמעשר * דברים שיש בשבת ואין בפואה, שיש בפואה ואין במעשר; (מעשרות במאכל בהמה; מינים החייבים בפואה מהתורה ומדרבנן) * חיוב חטאת בתינוק שנשבה וגר שנתגייר לבין הנכרים * (חיוב קרבן בעבירה שנעשתה באונס) * (הכשלת 'תינוק שנשבה לבין הנכרים' באיסורים; מעמדו של 'תינוק שנשבה') * (גר שנתגייר ללא ידיעת מצוות כלל; שם 'ישראל') * 'תורה אחת תהיה לכם...'; היקש שוגג למזיד.

טט — שגגת קרבן; שגג בכרת והזיד בלאו * 'מעם הארץ' — פרט למומר; 'שב מידיעתו'; (מומר שחטא וחזר בתשובה בשעת הבאת קרבן) * (תחומין י"ב מיל — מדאוריתא או מדרבנן; בגדרי איסור 'תחומין'; בגדרי 'שגגת שבת') * שגגת שבועת ביטוי * (שגגת קרבן בדין מעילה) * שגגת זר האוכל תרומה * היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת (פרטי דינים: מלאכה, קידוש והבדלה, תפילה ותפילין) * (ספק חילול שבת מיידי, למניעת חילול שבת ודאי בעתיד משום פיקוח נפש) * שגגת היודע עיקר שבת ושגגת השוכח עיקר שבת. (ענינים: מונה ששה ומשמר שבת, ולהפך; 'סלסלה ותרוממך, תכבדך כי תחבקנה'; שבת של בריאת העולם ושבת של האדם).

ע — בין שגגת שבת לשגגת מלאכות * חילוק מלאכות — ילפותות * (חילוק מלאכות ביום הכיפורים; חילוק מלאכות — לענין התראה) * למה יצאה הבערה מכלל המלאכות * 'עשה מאחת מהנה' * (מחלוקת אמוראים על ברייתות) * העלם שבת ומלאכות בידו * קצר וטחן בשגגת שבת וזדון מלאכות וחזר וקצר וטחן בזדון שבת ושגגת מלאכות * (שיעורי חיוב במלאכות, באכלין ובשאר חפצים) * (ענינים — מין מושך את מינו).

עא — גרירה בכפרת הקרבן על כמה חטאים; גרירה דגרירה — פרטי דינים בעניני חילוק חטאות * (קרבן אשם של רשע) * צירוף שני חטאי שיעור לחיוב חטאת — חילוקי דינים * האם ידיעות / הפרשות / כפרות מחלקות.

עב — בעל חמש בעילות בשפחה חרופה — חילוקי דינים * נתכוין להגביה/לחתוך את התלוש וחתך את המחובר * חומר שבת משאר מצוות ולהפך * זיבח וקיסר וניסך לע"ז בהעלמה אחת * אפשרות עבודה זרה בשוגג ללא כוונה; עובד מאהבה ומיראה * (המשתחוה כנגד צלם ולבו לשמים) * (מלאכה שנעשית מתוך יראת אדם ואיום חיצוני, האם נידונית כ'צריכה לגופה').

עג — שוגג בלא מתכוין, בשאר מצוות ובשבת * (בליעת מאכלות אסורות ללא לעיסה) * נתכוין לזרוק שתים וזרק ארבע; כסבור רשות היחיד ונמצאת רשות הרבים * אבות מלאכות ארבעים חסר אחת * (חצי שיעור במלאכות שבת) * (מהות מלאכת 'פוצע'; 'מכה בפטיש') * זורע, זומר, נוטע, מבריק ומרכיב * זומר וצריך לעצים, קוטל אספסת, מקנב ירק * חורש, חופר, חורץ, נוטל גבשושית, טומם גומא, חופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה * קוצר וכל הדומה לו; זרק צרור לרקל והשיר תמרים; (תלישת פרי מאשכול תלוש) * מעמר, כונס מלח * דש, מנפץ, מנפט * זורה, בורר ומרקד * (למהות מלאכת זריה; רוקק / שופך מים ברוח; התזת ספריי) * (הגדרת 'מלאכות שהיו במשכן').

עד — חיוב הכותש בשבת; (כותש ודש בהעלם אחד) * בורר — חילוקי דינים * ('חצי שיעור' באיסורים שאינם של אכילה, ובמלאכות שבת) * טוחן; (חיתוך ירקות; סמוך לאכילה) * משליך יתד לתנור; מרתיח זפת * העושה חבית / תנור / כוורת * הטווה צמר שעל גבי בהמה * התולש את הכנף והקוטמו והמורטו * היכן היתה קשירה במשכן * התופר שתי תפירות; (קושר קשר אחד) * הקורע על מנת לתפור.

עה — המותח חוט של תפירה בשבת; (השחלת שרוך בנעל או בבגד, והידוקו) * הלומד מן המגוש; מהו 'מגוש' * חישוב תקופות ומזלות; (על לימוד חכמות חיצוניות; 'כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים') * (לימוד ענייני מינות וע"ז — כדי להבין ולהורות) * הצד חלזון והפוצעו; ('פסיק רישיה' דלא ניהא ליה ולא אכפת ליה) * השוחט — משום מה חייב * (צביעה באוכלין) * המולח והמעבד את העור; המשרטט; מליחה ועיבוד באוכלין * פעולות האסורות משום ממחק, מחתך, מכה בפטיש; (בריקת כלי לאחר עשייתו והרכבתו) * כותב ומוחק * חיוב על תולדה במקום אב; (שתי תולדות של אב אחד) * שובט ומדקדק * שיעור חיוב לענין הוצאה מרשות לרשות * המוציא עצי אשירה; דם נדה.

עו — שיעורי הוצאה — כללים ופרטים; תבן, עצה, עמיר, עשבים, עלי שומים ובצלים; צירוף חומרים שונים * אכילה על ידי הדחק * צירוף דברים שאין שיעוריהם שוים, לענין טומאה * שיעורי הוצאה באוכלים * (על לימוד הלכות שבת).

פרק שמיני

עו — שיעורי הוצאה במשקים * שיעור יין לכוס של ברכה; שיעור מזיגת הכוס * ('דבשת').

עז — שיעור יין ומזיגה — המשך * שיעור הוצאה ליין יבש * טומאה בדם נבלה * חילופי א' ע' * שיעורי הוצאה בחלב בהמה, חלב אשה, לובן ביצה, קילור; דבש * כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא דבר אחד לבטלה... * חמש אימות הן * שאלות בעניינים טבעיים ששאל רבי זירא לרב יהודה * ('ברישא חשוכא והדר נהורא') * פירושים לשמות ארמיים של חפצים * שלשה כל זמן שמזקינים מוסיפים גבורה * שיעור חיוב בהוצאת שמן.

עח — שיעור שמן — המשך * כללים בשיעורי הוצאת שבת * שיעורי משקים שונים * תלמיד שהוציא על דעת רבו * שיעורי הוצאה בחומרים וחפצים שונים * הוצאת שטר פרוע; (השהיית שטר פרוע; מודה בשטר שכתבו — האם צריך לקיימו) * (עניינים: חומר איסורי שבת; עבירה בשבת ועבירה בחול; שביתת מעשה ויצירת הדעת).

עט — הוצאת שטר פרוע; האם כותבים שובר * שיעורי הוצאת עור; שיעור וחשיבות לחומרי גלם מול חומרים מתוקנים * דיפתרא, קלף, דוכסוסטוס — (הגדרותיהם), שיעוריהם להוצאת שבת; הלכותיהם לענין כתיבת ספר תורה תפלין ומזוזות * תפלין וס"ת שבלו — הפיכתם למזוזה * (הורדת דבר מקדושה חמורה לקלה, כאשר אינו ראוי לייעודו).

פ — הוצאת דיו — שיעורים ואופני חיוב * הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת — חילוקי דינים * פירוט שיעורי הוצאה לחומרים שונים * סידת הבנות * ('שנתות') * מעשה בבר גליל שנזדמן לגליל ובקשהו לדרוש במעשה מרכבה * האם חול יפה לסיד * 'ביצה קלה'.

פא — שיעורי חיוב בהוצאת עצם; זכוכית; צרור או אבן * קבלת טומאה בחף ובפוחת * הלכות בית הכסא בשבת — פרטי דינים * הנהגות בריאות ושמירה בבית הכסא * תלישת עשבים מצרור בשבת * הגבהה והנחה של גוש עפר או עציץ עם צמחים * דבר שאינו מתכוין * מעשה דרב חסדא ורבה בר רב הונא עם אותה מטרוניתא * (בענין דברים הקשים לכשפים שאמרו חכמים).

פב — הוראות רב חסדא בעניני בית הכסא * ('חיי הבריות' — תורה) * קינוח בצרור, בעשבים ובחרס — בשבת * ('הכי השתא?!') * הנהגות בריאות ושמירת הגוף * שיעור חיוב בהוצאת חרס.

נספח — תיקונים והוספות לחוברות הקודמות; הצטברות ההפרש בין תקופת רב אדא לתקופת שמואל * גשמים בחג סימן קללה * יציאת הבהמה בשבת עם דבר שנוטלת בעצמה * יציאה עם תינוק בן יומו שיש עליו תכשיט * סדר התרת קשרי הנעלים.

ב"ה

מסכת שבת, דפים פב — קב

תוכן הסוגיות (והמסתעף)

פב — טומאת עבודה זרה ומשמישה; במשא, באבן מסמא, טומאה לאברים; שיטות וילפותות * מי שהיה כותל ביתו סמוך לעבודה זרה, ונפל * ('אבן מסמא' — משמעות מילולית) * (דין 'משמש לע"ז' בדבר שהוא עצמו נעבד) * (טומאה לאברים בכלי חרס ובמשכב ומושב).

פג — טומאת עבודה זרה — המשך; טומאת היסט בנכרים, בע"ז ומשמישה; (רמזים בתורה לטומאת ע"ז) * הזב בכף מאזנים ואוכלים ומשקים בכף שניה * עבודה זרה לאברים * עבודה זרה פחותה מכזית — לענין איסור ולענין טומאה * היקשי עבודה זרה לשרץ, לדוה ולמת * מנין לספינה שהיא טהורה; ספינה של חרס, ספינת הירדן; (תורת 'מדרס' בספינה; 'מדרס' בכלי עץ הבא במדה; תורת 'כלי' בספינה) * לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש * אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה.

פד — טלטול על ידי שוורים — שמו טלטול * עגלות ותיבות — לענין טומאת מדרס ושאר טומאות; (קבלת טומאה לכלים שיש בהם נקבים גדולים) * מדרס כלי חרס * (דרכו של רש"י ליתן טעמא לקרא) * מפץ במת; פכין קטנים * זריעת מינים שונים בערוגה אחת; (סיכומי שיטות).

פה — שיעור יניקת זרעים * גבול שגבלו ראשונים — לא תסיג * 'אלה בני שעיר החורי...'; * מידות הערוגה וגבוליה * אפשרויות זריעת מינים שונים בערוגה — חילוקי דינים * 'ראש תור' * הפקיע תלם אחד על פני כל הערוגה * הרוצה למלאות את גינתו ירק ממינים שונים.

פו — הפולטת שכבת זרע ביום השלישי — שיטות וילפותות * הרחצת המילה ביום השלישי שחל להיות בשבת; קשירת לשון זהורית בראש שעיר המשתלח; סיכה כשתיה * מתי פרשו ישראל מנשותיהן לקראת מתן תורה; זמני עליותיו של משה וירידותיו * תשמיש המטה ביום * האם ניתנה תורה לטבול יום * טומאת שכבת זרע שפירשה מן האיש * שכבת זרע של ישראל במעי נכרית; במעי בהמה * התאריך והיום בשבוע שבו ניתנו עשרת הדברות לישראל * (בחינת קבלת התורה שבכל דור ודור).

פז — סדר מאורעות הימים שקדמו למתן תורה * שלשה דברים שעשה משה מדעתו והסכים הקב"ה עמו; ('ליום השלישי' — 'לשלושת ימים'; 'פה אל פה אדבר בו'; 'אשר שברת') * האם נצטוו ישראל במרה על תחומין * היום בשבוע שבו יצאו ישראל ממצרים * 'אותו היום נטל עשר עטרות' * חודשים מלאים וחסרים בשנה ראשונה לצאתם ממצרים; (קידוש חרשים ועיבור שנים קודם מתן תורה) * (ענינים: 'עבוד פרישה'; שביעי שהוא ששי; פירש מן האשה).

פח — באיזה יום יצאו ישראל ממצרים; סדר הימים שלפני מתן תורה — המשך; (מתי היו ירידותיו של משה) * אוריאן תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי * כפיית הר כגיגית (ענינים וטעמים); מודעא רבה לאורייתא; קיימו וקבלו * 'ארץ יראה ושקטה' * 'נעשה ונשמע'; 'זיתנצלו את עדים'; 'ושמחת עולם על ראשם' * רז שמלאכי השרת משתמשים בו * למה נמשלו ישראל לתפוח * 'תומת ישרים תנחם' * עלובה כלה...; 'עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו'; עלובין ואינן עלובין * מדרשי חכמים על מתן תורה * ('גדי') * סם חיים וסם מות * בשעה שעלה משה למרום * (ענינים): 'שליטת' האדם על התורה; התפתות לטוב — שבח לישראל; עלובים ואינם עלובים; מיימינים ומשמאילים (בתורה).

פט — 'עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם' * בשעה שירד משה מלפני הקב"ה...; בשעה שעלה משה למרום... * 'זירא העם כי בושש משה' * 'הר סיני'; חמשה שמות יש לו * 'אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו' * 'לכו נא ונוכחה...'; 'כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו...'; 'בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה' * (גיל עונשים בידי שמים) * שיעורי הוצאה לעצים, תבלינים, צמחי צביעה וחומרי ניקוי * צירוף תבלינים שונים לענין איסורי אכילה ולהוצאת שבת.

צ — פירוט דיני חומרי ניקוי לענין הוצאת שבת ושביעית * דברים שחייבים על הוצאתם בכל-שהוא * האומר הרי עלי ברזל / נחושת * מְקַק ספרים ומקק מטפחות * הוצאת קופת רוכלים, מיני זרעים, גרעינים, נימים שונים, צורי דקל ותורי דקל; מיני חגבים * נתינת חגב לקטן לשחק בו * ('כליא עורב').

פרק עשירי

צא — המצניע זרע ומוציאו — חילוקי דינים * 'בטלה דעתו אצל כל אדם' * התחיל להוציא לאכילה ונמלך לזריעה, ולהפך; תפח או נצטמק במהלך ההוצאה; דיחוי לענין שבת — חילוקי דינים וספקות * זרק כזית תרומה לבית טמא; הוציא שתי הלחם ולחם הפנים * מצניע ומוציא, וחזר והוציא * המוציא אוכלים ונתנם על האסקופא וחזר והוציאם * הוצאת קופה מלאה פירות; 'אגד כלי' * הגונב כיס בשבת — חילוקי דינים * (שיטת רבי יוחנן במחלוקתיו עם חכמים אחרים).

צב — 'אגד יד' ו'אגד כלי' * פעולות הוצאה בלתי שגרתיות * (מלאכות הנעשות בשמאל) * המוציא משאוי למעלה מעשרה טפחים * (הוצאת חפץ היוצא במקצתו מן הרשות) * משא בני קהת; גובהם של משה רבינו ושאר הלויים * (גובהם של אנשים בזמן משה ובזמן הגמרא) * אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה * המוציא משא על ראשו; בני הוצל בטלה דעתם אצל כל אדם * המתכוין להוציא בדרך זו ובא לו בדרך אחרת — חילוקי דינים * ('תברא') * שנים שעשו מלאכה בשבת * (סתמי משניות דלא כרבי מאיר) * (אפשרות נבואה בזמן הזה; על כוחות מדע וחכמה לא-טבעיים אצל בני אדם).

צג — 'שנים שעשאוה' — חילוקי דינים * 'נפש אחת תחטה בשגגה בעשותה' — ילפותות * יחיד שעשה בהוראת בית דין * מסייע — האם יש בו ממש אם אין; במלאכות שבת, בטומאת מדרס, בעבודה במקדש (ובשאר הלכות) * זב שהיה יושב על ספסל / בהמה, וטליות תחתיים — חילוקי דינים * שנים שעשאוה — האם די בשיעור אחד לשניהם או צריך שיעור לכל אחד ואחד * המוציא אוכלין בתוך כלי — חילוקי דינים; הוצאת אדם חי או מת במטה * (מצות קבורה בחלקי אברים).

צד — הוצאת אוכלין בכלי — המשך * חי נושא את עצמו — חילוקי דינים; בע"ח, אדם, (תינוק), כפות ומסורבל * מלאכה שאינה צריכה לגופה — הגדרות והלכות * הוצאת מת כדי לקבורו; הוצאת מת לכרמלית; כבוד הבריות * (מלאכה שעיקרה נעשית שלא לצורך גופה, ויש בה כוונה נלווית לצורך גופה) * התולש מקצת מסימני טומאת צרעת * הנוטל צפרניו או שערוֹתיו — ביד ובכלי, שלו ושל חברו * שיעור חיוב לתלישת שער * (הגוזז ואינו צריך לדבר הנגזז) * (ליקוט שערות שחורות מתוך לבנות, באיש) * תלישת צפורן וציצין שפרשו רובן * הגודלת, כוחלת ופוקסת בשבת.

צה — גודלת כוחלת ופוקסת * (צביעה שאינה מתקיימת; פיזור אבקת איפור על הפנים בשבת) * 'ויבן... את הצלע' * חולב, מחבץ, ומגבן; מכבד, מרבץ, ורודה חלות דבש; (בנין שאינו מתקיים; בנין באכלים; חליבה על אבקה המגבשת את החלב) * (אין להשוות איסורי 'שבות' זה לזה) * התולש מעציץ נקוב ושאינו נקוב * הכשר זרעים שבעציץ * חמש מדות בכלי חרס נקובים — לענין טומאה וטהרה, קידוש מי חטאת, הכשר זרעים, כלי המוקף צמיד פתיל * (על חליבה בשבת; העסקת פועלים נכרים לחליבה).

צו — חילוקי דינים בשיעור נקבים בכלי חרס — המשך.

פרק אחד עשר

הזורק מרשות לרשות * המושיט מגזוזטרא לגזוזטרא מעל רשות הרבים * מקור לאיסור הוצאה בשבת; הכנסה; העברה וזריקה ברשות הרבים * (היכן היתה רשות הרבים במדבר; על הגדרת 'רשות הרבים') * (בגדר איסור העברת ד' אמות ברה"ר; 'מלאכת מחשבת' בהעברה) * מלאכה אחת שאין חייבים עליה * מי היה המקושש, מה היה חטאו ולמאי נפקא מינה * 'התורה כיסתו ואתה מגלה אותו?!'.

צז — (גזרות שוות שלא באו בקבלה) * 'ויחר אף ה' במ וילך' * החושד בכשרים לוקה בגופו * מדה טובה ממזרת לבוא ממדת פורענות * 'ויבלע מטה אהרן את מטתם' * הוצאה מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים — חילוקי דינים; האם קלוטה כמי שהונחה דמי; האם ילפינן זורק ממושיט; זריקה מבית לבית מעל רה"ר * מקור דין 'לבד' * הוצאה מרה"ר לרה"ר דרך רה"י * האם חייבים על תולדה במקום אב * זרק מרה"י לרה"ר ועבר ארבע אמות ברה"ר * נתכוין לזרוק ארבע זרק שמונה; שמונה זרק ארבע; כתב שם משמעון * (ענינים: על מידת האמונה בישראל; חמש דרגות הנפש — חמש דרגות באמונה).

צח — המעביר ד' אמות ברשות הרבים מקורה; (רה"ר המקורה במקצתה) * עגלות קרשי המשכן — מידותיהן; תחתיהן ביניהן וצידיהן; אופן העמסת הקרשים עליהן * מידות הקרשים וצורת העמדתם במשכן * (האם תפירה קשירה והדבקה מועילות לעשות הדבר לאחד) * בריח התיכון * מדות יריעות המשכן והאהל; פרישתן על המשכן * (קרשים, בריחים, יריעות — רמזים וענינים).

צט — יריעות תחתונות ועליונות * מידות העגלות — המשך; רוחב רשות הרבים * המניח על גבי בור וסלע; בור וחוליתו מצטרפים * מילוי מים מבור בשבת * עמוד ברשות הרבים, וזרק ונח על גביו * כותל ברה"ר גבוה עשרה ואינו רחב ד' — זרק ונח על גביו * עשיית מחיצה ועקירת / והנחת חפץ בבת אחת — בור תשעה ועקר ממנו חוליה; בור עשרה ונתן לתוכו חוליא; זרק דף וחפץ על גביו ונח על גבי יתידות * (בין עקירה להנחה) * (פי תקרה יורד וסותם — בכמה מחיצות?) * זריקת דבילה שמינה על פני כותל ברשות הרבים * מים על גבי מים; אגוז על גבי מים.

ק — עקירת אגוז שבכלי והכלי צף על גבי מים; שמן על גבי יין * חילק בור רחב שמונה במחצלת * פירות או מים שבבור — האם הם מבטלים את מחיצותיו * הזורק ארבע אמות בכותל — חילוקי דינים * מדרון / תל המתלקט עשרה מתוך ארבע * זרק לתוך ד' אמות ונתגלגל חוץ לד"א, ולהפך * גררי הנחה; תוך ג', הנחה על גבי משהו, אחזתו הרוח * דיני ים ורקק מים; מקום ברה"ר שהרבים לא דורכים בו אלא פוסעים מעליו * מילוי מים מן הים לספינה, שפיכה מהספינה לים * 'כחו' בכרמלית; ('כחו כגופו' במלאכת שבת).

קא — טלטול מהים לספינה ומספינה לים — המשך * טלטול בביצית * (מקום פטור בתוך כרמלית; האם כרמלית צריכה קרקע של ארבעה טפחים; רשות היחיד ללא קרקע) * 'גוד אחית מחיצתא' * טרסקל שעל גבי קנה נעוץ ברה"ר; עמוד ברה"ר שאין בעיקרו ארבעה * מחיצה תלויה, ביבשה ובים * טלטול מספינה לספינה * 'משה שפיר קאמרת; (בחינת 'משה' אצל חכמי הדור) * מחצלות פרוסות שנגללו וחזרו ונפרשו; מחיצה שנעשתה בשבת, בשוגג ובמזיד * קשירת ספינה לענין טלטול ולענין הלכות טומאה.

קב — זרק או העביר בשוגג, ונזכר; שגג נזכר ושוב שכח; שתי אמות בשוגג שתי אמות במזיד שתי אמות בשוגג — חילוקי דינים * זרק ונח בפי כלב או בפי כבשן; הוצאת אכלים בפיו.

מסכת שבת, דפים קב — קטו

תוכן הסוגיות (והמסתעף)

פרק שנים-עשר — 'הבונה'

קב — הבונה כל שהוא, המסתת, המכה בפטיש ובמעצד, והקורח כל שהוא * כל העושה מלאכה ומלאכתו מתקיימת בשבת — חייב * (קרשי המשכן שיש בהם נקבים; סתימת נקב באבר; סתימת פגימה בתפלין) * דברים האסורים משום 'בונה' ומשום 'מכה בפטיש' * (בנין בכלים) * הנחת אבנים וקביעתן * המסתת; העושה נקב בלול; התוקע יתד במר * (תחילת 'גמר מלאכה').

קג — הקורח בכותל * חקק קפיזא בקבא * המכה בקורנס על הסדן * החורש, המנכש והתולש, המקרסם, המזרד, המלקט עצים ועשבים — חיוביהם ושיעוריהם; בקרקע שלו ושל אחרים * ('פסיק רישיה' דלא נחא ליה) * (מלאכות שהיו במשכן) * הכותב — שיעורו * הכותב בשמאל; שולט בשתי ידיו * 'ועשה מאחת מהנה'; כתיבת שם משמעון וכדו'; כתיבת אא מ'אאזרך' * רישום ללא אותיות * נתכוין למלאכה שלמה ועשה חלק ממנה * 'וכתבתם' — כתיבה תמה; החלפת אותיות פתוחות וסתומות; החלפת פרשיות פתוחות וסתומות * (פרטי דינים בצורות האותיות) * רמז לניסוך המים מן התורה; שאר שינויים בכתיבה.

קד — אותיות פתוחות וסתומות * אין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה * האותיות שבלוחות * מדרש אלפא ביתא * (רגל הקו"ף שנוגעת בגגה; בסיס האות שי"ן; 'כתב וועליש') * ('זרעו של יצחק') * פרטי דינים במלאכת כותב; בחומרים שונים, כתיבה שאינה מתקיימת, מסרט על בשרו, בשינוי, אותיות מרוחקות זו מזו, כתב אות סמוך לכתב, נתכוין לכתוב ח' וכתב שני ז' וכדומה, כתב ע"ג כתב, נוטריקון * (כתב ס"ת בשבת; נטל תג הדל"ת מספר תורה) * (הכרעה בסתירות שבין ספר פסקים וחדושים ובין ספר תשובות של אותו חכם) * (ענינים: כתב שבלוחות נקרא מבפנים ומבחוץ; אות ק; קיום האמת).

קה — (כתיבת אותיות ללא תגים — בשבת; בספר תורה; בגט) * נוטריקון מן התורה * הכותב שתי אותיות בשתי העלמות; ידיעה לחצי שיעור.

פרק שלשה עשר — 'האורג'

קה — שיעור האורג * העושה שני בתי נירין; ('נירין' 'בתי נירין'; 'קירוס') * התופר והקורע * הקורע בשבת בחמתו ועל מתו * שיעור המלבן והמנפץ והצובע והטווה והאורג * כבי וקריעה על חכם שמת, אדם כשר שמת — דינים וענינים * העומד על המת בשעת יציאת נשמה; (בעברייך ובמומר) * מלאכה שאינה צריכה לגופה * הקורע בגדים בחמתו; קריעה לצורך הטלת אימה; 'כך אומנותו של יצר הרע...'; המוריד דמעות על אדם כשר; המתעצל בהספדו של חכם * אחד מן האחים / החבורה שמת * (ענינים: שלשה קיום ביצר; כח ה'זרות'; שינוי במיקום עזרת נשים בבית הכנסת).

קו — כל המקלקלין פטורין; חובל ומבעיר המקלקלים * (דבר שהוא קלקול מצד עצמו ותיקון מצד אחר; מוחק שטר חוב; אכילת עוגה עם צורות אותיות) * מלא הסיט כפול (כפוף) / פשוט * הצד חיות עופות ומבריחם למגדל, לבית, לגינה, לחצר, ולביברים — חילוקי דינים; צידת דגים מן הביברים והאכלתם ביום טוב * הצד צבי סומא וישן, חיגר חולה וזקן * הצד חגבים גזים צרעים ויתושים; דברים שאין במינם ניצוד * צבי שנכנס לבית ונעל אחד או שנים בפניו; ישב האחד על הפתח וישב אחר לצדו * נועל את ביתו לשומרו והצבי בתוכו.

קז — נכנסה לו צפור תחת כנפיו בשבת * צבי שנכנס לבית וישב האחד על הפתח וישב אחר לצדו — המשך * 'פטורי' שבת שאינם אסורים * מפיס מורסא * (זריקות בשבת) * (כפיית קערה ממתכת על הנר; על פי הכירה).

פרק ארבעה עשר — 'שמונה שרצים'

קז — צידה וחבלה בשמונה שרצים בתורה ובשאר שקצים ורמשים * שרצים שעורותיהם כבשרם ושעורותיהם חלוקים מבשרם — לענין טומאה ולענין חבלה בשבת * (החובל בשבת — משום מה הוא חייב; שיעורו) * חבורה שאינה חוזרת * ההורג כינה בשבת; (הריגת כינה בשבת בזמננו; אודות מחקרים מדעיים הנראים כסותרים לדברי רבותינו) * הצד פרעוש בשבת; הצד נחש * מפיס מורסא * השולה דג מן הים בשבת; (שולה דג ובדעתו להחזירו מיד למים) * הושיט ידו למעי בהמה ודלדל עוברה * תלש כשות מעל גבי קוצים.

קח — תלישת פטריה מעל גבי דלי בשבת * כתיבת תפלין על גבי עור של בהמה וחייה; עור של עוף; עור של דג וזוחמתו; נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב * מעשה בשמואל וקרנא בבוא רב לבבל; (על קללות שיצאו מפי החכמים) * מנין לדם שהוא אדום; מנין למילה שבאותו מקום * על מה כותבים תפלין, ממה הם נכרכים ונתפרים * עשיית מי מלח בשבת וטיבול בהם; (פרטי דינים בענין כבישה ומליחה בשבת) * תכונת מי ימה של סדום * ('שקיל ואזיל') * נתינת מיני רפואה לעין בשבת * (עירוב תרופות במיני אוכלים ומשקים קודם השבת) * הנהגות בריאות ושמירת הגוף.

קט — רחיצת ידים שחרית * עניני רפואות בשבת; דברים שיש / שאין בהם משום רפואה; מי שנגפה ידו או רגלו; רחיצה במימות שונות לצורך רפואה * (נטילת מיני רפואה בשבת לבריא; נטילת ויטאמינים) * (שימוש ברפואות המוזכרות בתלמוד) * (לקט מדיני רפואה בשבת) * שימוש במסננת למשקים צלולים * טהרת הטמאים בטבילה בים * אכלים ומשקים שונים — תכונותיהם ושימושיהם.

קי — עניני רפואות ושמירת הגוף * אכלים ומשקים שאדם אוכל בשבת * מי דקרים / דקלים * מיני רפואות לזבה ולירקונא * שתיית כוס של עקרים; סירוס הבא מאליו * (ענינים: התחברות הנחש לאשה; נס לכהן גדול שלא ראה קרי; שורש היצר הזה בגאווה).

קיא — מסרס אחר מסרס; שתיית כוס של עקרין לסריס, לזקן, לאשה * גמיאת חומץ לחושש בשינוי; סיכה לחושש במתניו * 'הואיל'; טבילה לחיבי טבילות בתשעה באב ויום הכיפורים * הידוק מטלית בנקב החבית; דבר שאינו מתכוין * 'כל ישראל בני מלכים הן'.

פרק חמשה עשר — 'ואלו קשרים'

קיא — אלו קשרים שחייבים עליהם; קשר הגמלים והספנים * ('איסטרידא') * קשרים שפטורים עליהם וקשרים המותרים; קשר שיכול להתירו באחת מידי; עניבה מהודקת * (חילוקי שיטות ודינים בעניני קשירה בשבת).

קיב — קשרים המותרים בשבת * קשרי רצועות מנעל וסנדל לסוגיהם * סנדל שנפסקו רצועותיו — לענין טומאה, שבת וחליצה * חלצה של שמאל בשל ימין * אם ראשונים בני מלכים אנו בני אנשים... * קשרים העשויים לנודות, לקדרה, בפני בהמה שלא תצא.

קיג — קשירת דלי; עניבה * קשירת פרה באיבוסה * טלטול כלי האורגים, חבל, כובדים ועמודים * קיפול כלים והצעת מיטות בשבת * כבוד שבת בלבוש, בהליכה, בדיבור * פסיעה גסה * האוכל מעפרה של בבל * מדרשי מקראות ברות ובעז * שריפת מחנה סנחריב * (ענין מנוחת השבת).

קיד — מאמרי רבי יוחנן בעניני בגדים * 'איזהו תלמיד חכם...'; החזרת אבידה בטביעות עין לת"ח * חציצת רבב במרדעת של חמור ובבגדים * 'אל תקברוני לא בכלים לבנים ולא בכלים שחורים...' * הקרבת חלבי שבת ביום הכיפורים וחלבי יוהכ"פ בשבת; וכן ביום טוב; הקרבת נדרים ונדבות ביום טוב, (עולה ושלמים) * תקיעות לביטול מלאכה בערב שבת, ביום הכפורים או ביום טוב; (תקיעה בערב יום טוב; תקיעה במוצאי שבת) * קניבת ירק ביום הכפורים שחל להיות בשבת * (על לבוש תלמידי חכמים ומדותיהם; 'כח ההיפוך' אצל ת"ח).

קטו — קניבת ירק וכדומה מן המנחה ולמעלה, מפני עגמת נפש * (משחק הילדים באגוזים ביוהכ"פ) * (שינוי מן האמת לצורך העמדת הדין על אמיתתו).

מסכת שבת, דפים קטו — קכט

תוכן הסוגיות (והמסתעף)

פרק ששה עשר — כל כתבי הקדש

קטו — כתבי הקודש שמצילים אותם מפני הדליקה * היו כתובים תרגום ובכל לשון — האם ניתנו לקרות בהן; האם מצילים אותם; האם טעונים גניזה; (בטעמי איסור כתיבת וקריאת כתה"ק בשאר לשונות; הדין בזמננו) * (הזכרת שם האב או הרב עם תואר כבוד) * (ספרי תורה-שבעל-פה שבלו — מה ייעשה בהם) * ברכות וקמיעין — הצלתם מפני הדליקה; 'כותבי ברכות כשורפי תורה'; (הפצת נוסחי ברכות ותפלות על מודעות מסחר; תרגום התורה ללעז; כתיבת קמיעים וקדושתם) * כתבי הקודש הכתובים בסם ובסיקרא * ספר תורה שאין בו ללקט שמונים וחמש אותיות * תרגום שכתבו מקרא ומקרא שכתבו תרגום וכתב עברית * פרשת 'זיהי בנסוע'.

קטז — סימניות שבפרשת 'זיהי בנסוע'; שבעה ספרי תורה * קדושת גליוני הספר * ספרי מינים — מה ייעשה בהם * (איבוד ספרי מייסוורים; עיתונים שמודפסים בהם אזכרות) * בית אבדין * מעשה בדיין פילוסופא שהיה נוטל שוחד * קריאה בכתובים בשבת; מנהג נהרדעא בקריאת כתובים * הצלת תיק הספר ותיק התפלין, כשיש בתוכם מעות כיצד מפשיטים את הפסח בשבת, ודיני טלטולו * (ענינים: שבעה ספרי תורה; יציאת מצרים וקבלת התורה — יציאה מדמיונות).

קיז — הפשט וטלטול הפסח בשבת — המשך * (במהות מלאכת הפשט; פס"ר דלא ניהא ליה) * להיכן מצילים את כתבי הקודש; מבוי מפולש ושאינו מפולש * הצלת אוכלים ומשקים מפני הדליקה בשבת * (זמני האכלה לבהמה; זמן סעודה שלישית בשבת) * נשברה לו חבית בראש גגו * (פעולה הנעשית בשבת לצורך חול במקום הפסד) * הערמה בהצלת אוכלים ובאותו ואת בנו שנפלו לבור ביום טוב * הצלת אוכלים ומשקים בשבת וביהכ"פ לצורך יום אחר * השכמה להוצאת שבת * 'לחם משנה'; בציעת הפת בשבת * סעודות שבת.

קיח — מנין סעודות שבת * חלוקת מזונות לעניים; עני העובר ממקום למקום; 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות' * הדחת כלים בשבת * שכר המקיים שלש סעודות בשבת; המענג את השבת; המשמר שבת כהלכתו * במה מענגו * אלמלי שמרו ישראל...; שבת וגאולה * 'אמר רבי יוסי: יהא חלקי...'; 'מימי לא...'; 'תיתי לי...'; 'אבוך במאי זהיר טפי'; הנהגות החכמים ודרכי חיים * (קריאת הלל שלא במקום חיוב) * זמני השקיעה בישוב שיש בו מקומות גבוהים ונמוכים) * (נכדים שנקראו בשם זקניהם בתלמוד) * (ישראל המברך ברכת כהנים) * (על חבישת כיפה וכיסוי הראש) * (ענינים: קדושת השבת; המלכת החבר; צדיק איקרי 'שבת').

קִיט — הנהגות טובות — המשך * (היפוך בזכותו של ת"ח בדין) * הקבלת שבת * הכנה לשבת וכיבוד; (ענין היציאה לשדה לקבל השבת; 'כח הציור'; שתי בחינות בשבת, שתי בחינות בגאולה) * (טיחת פת של שבת בשומן) * (האם 'מצוה בו יותר מבשלוהו' דוחה תלמוד תורה) * ('ערום ביראה') * יוסף מוקיר שבת * עשירים שבא"י ושבבבל — במה הם זוכים * תבשיל של שבת * 'ולקדוש ה' מכובד' * זמן אכילה בשבת * (שביתה מן הדיבור; עסק התורה בשבת) * אמירת 'ויכולו' בערב שבת * שני מלאכים המלוים לאדם * לעולם יסדר אדם שלחנו בערב שבת ובמוצאי שבת * חמין ופת חמה במוצאי שבת — מלוגמא; מעשה בעיגלא תילתא דר' אבהו * עניית 'אמן יהא שמיא רבא...'; העונה 'אמן' בכל כחו; מאי 'אמן' * אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת * 'לא חרבה ירושלים אלא בשביל...' * (על בושה וחוסר בושה) * המבזה ת"ח; תינוקות של בית רבן * אנשי אמנה בירושלים בזמן החורבן.

קכ — אנשי אמנה בירושלים — המשך * הצלת מזון כלים ולבוש מפני הדליקה — חילוקי דינים; (יציאה לרה"ר עם בגדים מרובים) * זכיית אחרים בדברים שהצילו מפני הדליקה; נטילת שכר טירחה על הצלתם * הגנה על חפצים מפני האש; גרם כיבוי; טלית וספר שאחזה בהם האש * נייעור טבלא כשנר על גבה * נר שאחורי הדלת; פתיחת דלת כנגד מדורה; (גרמא במלאכת שבת) * (פס"ר באיסור דרבנן) * שם שהיה כתוב על בשרו; גרם מחיקה; (הבאת תפלין לחולה להניחם, כשידוע שיצטרכו לשורפם אח"כ; חשש למחיקת שמות בתיקון ס"ת ישן) * חציצה במשקים * אסור לעמוד בפני השם ערום.

קכא — האם טבילה בזמנה מצוה * נכרי שבא לכבות; אמירה לנכרי (האופנים שהותרה אמירה לנכרי) * קטן שבא לכבות; הפרשת קטן מאיסורים (באביו ובשאר אנשים; כשהגיע לגיל חינוך וכשלא הגיע; באיסורים דאורייתא ודרבנן) * כפיית קערה על הנר; על הצואה; על עקרב * פינוי צואה וטלטולה; רוק * הריגת מזיקים בשבת; נודמנו לו נחשים ועקרבים; (התרגשות סכנה לאדם) * טלטול פמוטות של בית רבי.

קכב — טלטול קרונות של בית רבי * שתיית יין בחותם אחד * שימוש והנאה ממעשה נכרי בשבת; מעשה ברבן גמליאל וזקנין שהיו באים בספינה * העמדת בהמה על גבי עשבים ועל גבי מוקצה * שימוש במרחץ שהוחם בשבת, במוצאי שבת * שימוש בנר הדלוק במסיבה של נכרים וישראל.

פרק שבעה עשר — 'כל הכלים'

קכב — טלטול דלתות הכלים ודלתות הבית שנתפרקו * (טלטול כפתור שנפל; דלתות של ארונות כבדים) * כלים שמלאכתם לאיסור — טלטולם * (חיתוך ופריסת גבינה) * דלתות הכלים והלולו — סילוקן והחזרתן; בנין וסתירה בכלים.

קבג — דבר שמלאכתו לאיסור — טלטולו לצורך גופו ומקומו; (טלטולו אגב ככר או חפץ אחר) * טלטול מדוכה, עלי, קורנס של נפחים של זהבים ושל בשמים * פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים וצנן הטמון באדמה — טלטולם; טלטול מן הצד * טלטול ושימוש במחט בשבת, נקובה ושאינה נקובה; דין המחט לענין טומאה * סידור אברי התינוק בשבת; עשיית אפיקטיוזין; נטילת קוץ התקוע בבשר * (כלים שרגילים להתקלקל ולהיתקן בקלות; הסרת דברים המעכבים את השימוש בכלי) * קנה של זיתים — לענין טלטול ולענין קבלת טומאה * טלטול כלי אומנות שונים * (הסרת זוהמת הקדרה בשבת) * גורת כלים והיתרה — חילוקי דינים; סידור קנים בשבת; שימוש במקלות בשבת לצורך קרבן פסח * (סייגות דנחמיה).

קכד — טלטול כלים — המשך; נגר שבראשו גלוסטרא * (טלטול כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו כשאפשר בכלי שמלאכתו להתר) * טלטול כלים שמלאכתם להתר * דבר שמלאכתו לאיסור; טלטול בקעת ביום טוב * (טלטול סיר ריק) * האם גוזרים יום טוב אטו שבת * טלטול מכבדות של מילתא ושל תמרה * טלטול שברי כלים * הסקה ביום טוב בכלים ובשברי כלים * טלטול לבנים; חרס קטנה; שברי חבית * (שיחות החכמים שנקבעו בגמרא).

קכה — טלטול שברי כלים; קרומיות של מחצלת, שירי פרוזמיות, (טלטול מטלניות הראויות לעניים בלבד) שברי תנור * קבלת טומאה בתנור תלוש * טלטול כיסוי התנור * האבן שבקירויה; זמורה שקשורה בטפיח ושאינה קשורה * בסיס לדבר האסור; ייחוד מוקצה לשימוש — האם צריך מעשה; אבן שעל פי החבית נדבך של אבנים וסואר של קורות; גשוש * עשיית אהל עראי; תוספת על אהל עראי.

קכו — פקיקת החלון בשבת; נעילה בנגר — במקדש ובמדינה; נעילת ופתיחת דלת בקנה * 'מעשה רב' * כסויי קרקע וכיסויי כלים — חילוקי דינים.

פרק שמונה עשר — 'מפנין'

קכז — הטר פינוי תבן ותבואה מפני האורחים ומפני ביטול בית המדרש * (הגדרת 'אורח').

קכז — פינוי האוצר — פרטי הלכות * (טלטול מוקצה באחד מאברי הגוף) * גדולה הכנסת אורחים כ/מהשכמת בית המדרש; מהקבלת פני שכינה * ('השכמת בית המדרש') * (הכנסת אורחים כיצד) * (ענינים: 'חסיד' לעומת 'צדיק'; 'לוקח נפשות חכם'; ת"ח מופלגים שלא הוצרכו להגדרות של שאר אנשים) * קטן אומר לגדול המתן * דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא * הדין חבירו לכף זכות דנין אותו לכף זכות; שלשה מעשים בענין זה * (הלנת שכר שכיר במקום שיש פרקמטיא למעביד; קניית סחורה ע"י המעביד) * תרומות ומעשרות דמאי וטבל — לענין מוקצה.

קכח — תרומות ומעשרות — המשך * מאכלי בהמה — לענין מוקצה * כל ישראל בני מלכים הם * טלטול חבילי קש ועצים וזרדים ושאר תבלינים וצמחים * קטימה ומלילה במיני עשבי מאכל * טלטול בשר ודג — מליח ותפל; (בשר קפוא); עצמות; בשר תפוח מים מגולים * (שאלות בגמרא מדברי רב על דברי תלמידיו) * טלטול וטיפול בבעלי חיים בשבת * צער בעלי חיים דאוריתא; (המקור; במקום צורך האדם וריוח ממון) * * וסעידה לילודת בשבת — באדם ובבהמה * חילול שבת לצורך ישוב דעת היולדת, (וכן בחולה) * (סחיטה בשיער; רחיצת הזקן בשבת; שימוש במברשת שיניים).

קכט — פיקוח נפש בטיפול ביולדת — פרטי דינים * אמירה לנכרי לצורך חולה שאין בו סכנה * (נעילת נעלים) * הקזת דם — הנהגות בריאות * (שני וחמישי) * 'שומר פתאים ה'; (על עישון סיגריות) * (רוח ושמו 'טבוח') * טיפולי הילוד הנעשים בשבת.